

*Пудова Олена,
здобувачка магістерського рівня вищої освіти
за спеціальністю «Спеціальна освіта»,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ОСОБЛИВОСТІ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Сенсорний розвиток дитини – це розвиток її відчуттів і сприймань, формування уявлень про зовнішні властивості предметів: їх колір, форму, розмір, величину, положення у просторі, тощо. Він становить фундамент розумового розвитку [1].

Сенсорне виховання має дуже важливе значення для всебічного розвитку дитини дошкільного віку. Вчені зазначають, що 9/10 всього розумового розвитку дітей дошкільного віку складають результати діяльності органів чуття.

Сенсорне виховання дає можливість дітям краще орієнтуватися у навколишньому світі, розвиває їхні пізнавальні здібності та готує до навчання в школі, роблячи цей процес природним і цікавим [2].

Порушення розвитку мовлення тісно пов'язано з поведінкою дитини, негативно позначаються на формуванні всього психічного життя. Вони ускладнюють спілкування з оточуючими, нерідко заважають правильному формуванню пізнавальних процесів, впливають на емоційно-вольову сферу. Мовленнєві порушення часто спричиняють низку вторинних відхилень, які створюють картину аномального розвитку дитини в цілому [4].

Залежно від розвитку дитини та сформованості у неї сенсорного розвитку можна виділити ряд труднощів у сприйнятті та обробці сенсорної інформації:

1. порушення зорового сприймання;
2. порушення слухового сприймання;
3. проблеми з тактильними сприйняттями;
4. порушення вестибулярного та пропріоцептивного сприйняття;

5. проблеми з інтеграцією сенсорної інформації [3].

Проаналізувавши роботу над даною темою було виділено ряд методів, які покращують сенсорний розвиток дітей з мовленнєвими порушеннями. Вирішити проблему з порушеннями зорового сприйняття допоможуть ряд наступних методичних дидактичних ігор:

- «Знайди пару» -колір, форма.
- «Лабіринт», «Графічний диктант», «Де розміщений предмет» - вправи на орієнтацію

Вони допомагають подолати труднощі з розрізненням кольорів, форми, відстані і розміру предметів.

Для розвитку слухового сприймання слід використовувати:

- Ігри на формування фонематичного слуху: «Що змучить?», «Повтори», «Чарівна паличка», «Проплескай»
- Ігри для розвитку слухової уваги: «Допущення», Знайди де заховався»

Використання сенсорних матеріалів (різні текстури, пісок, вода) допомагають сформувати та удосконалити тактильні стимуляції. Серед них можуть бути:

- Ігри з різними текстурами «Знайди таке ж наощуп»
- Ігри на розвиток дрібної моторики «Чарівний мішок», «Сенсорна коробка»

Використання у роботу з дітьми балансірів, вправ з логоритміки, гойдалок, м'ячів для розвитку рівноваги, рухливі ігри з елементами координації допомагають дітям швидше розвинути та удосконалити вестибулярну та моторну стимуляцію.

Використання у роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями спеціальних сенсорних кімнат, поєднання вправ на різні види сприймання (одночасне слухання музики і малювання), залучення терапевтичних методик допомагають розвинути сенсорну інтеграцію дитини.

Сенсорний розвиток дітей з ООП потребує індивідуального підходу та систематичних занять із залученням спеціальних методик. Чим раніше почнеться робота над корекцією сенсорного сприйняття, тим вищі шанси на покращення адаптації та навчання дитини в соціумі [6].

Систематичне використання методик запропонованих вище допомагають підвищити рівень мовлення дитини, підвищити рівень концентрації уваги та пам'яті, розвинути дрібну моторику та загальну моторику, допомагають дитині ефективно розвиватись та краще засвоювати інформацію для сенсорного розвитку [5].

Проаналізувавши вище опрацьоване можна зробити висновок, що сенсорний розвиток забезпечує передумови для формування психічних функцій, які відіграють важливу роль у подальшому навчанні. Розвиток мовлення дитини дошкільного віку тісно пов'язаний з засвоєнням сенсорних еталонів дитиною.

Таким чином, цілеспрямована робота з розвитку сенсорних здібностей дітей з мовленнєвими порушеннями є критично важливою для їхнього загального розвитку, підвищення їхньої комунікативної компетентності та успішної інтеграції в соціум.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Барбашова І.А. Неперервність сенсорного розвитку особистості : дошкілля, шкільна освіта. *Педагогічний дискурс : зб.наук.праць* / гол.ред. І.М. Шоробура. Хмельницький .ХГПА.2013.Вип.14.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т. Бусел (гол. ред.). К.; Ірпінь: ВТФ "Перун", 2005. 1728с.
4. Дорошенко Т.М. Сутність сенсорного розвитку сучасної дитини раннього віку. *Матеріали III Всеукраїнської викладацько-студентської науково-*

практичної конференції «Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм» (2 березня 2018р. м. Кременчук). 2018.

5. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка. Київ. Академ. 2006. 321с.

6. Скарбничка ігор. Для розумних батьків і кмітливих дітлахів. /

Маковецька Л., Крутій К. Видав. «ЛПС». Запоріжжя. 2004.